

JEOLOJİK KORUMA VE JEOPARK EĞİTİMİ; PROJE UYGULAMASI

**Nizamettin Kazancı^{1,2}, Yaşar Suludere², Sonay Boyraz^{1,2}, Dilber Ulaş³,
Sönmez Sayılı^{1,2}, Necip Sabri Mülazımoğlu², Muzaffer Eker⁴, Şükran Şahin⁵,
Özgür Yedek^{1,2}, Onur T. Yücel^{1,2}, Mustafa Baykara^{1,2},
Fuat Şaroğlu², Gerçek Saraç² ve Hamdi Mengi²**

1 Ankara Üniv. Müh. Fak. Jeoloji Müh. Bölümü,

2 Jeolojik Mirası Koruma Derneği,

3 Ankara Üniv. Siyasal Bilgiler Fak. İşletme Bölümü,

4 Jeopark Koordinasyon Merkezi, Kızılcahamam,

5 Ankara Üniv. Zirat Fak. Peyzaj Mimarlığı Bölümü

Nüfus baskısının getirdiği yeni yerleşim yerleri, çeşitlenen mühendislik yapıları, hammadde ihtiyacı, kötü arazi kullanımı ve benzeri giderek artan insan faaliyetleri, jeolojik sitlerin (=jeosit) hızla ortadan kalkmasına yol açmakta olup, öyle ki, yakın gelecekte jeoloji eğitimi ve araştırmaları yapılamaz hale gelecektir. Sorun kayaçların tüketilmesi değil, yerkabuğu evriminin belgeleri olan jeositlerin tahribolmasıdır. Çünkü doğada rastlanan bütün kayaçlar ve ilgili oluşumların hepsi jeosit değildir; jeolojik olaylar ve süreçler hakkında yeterli bilgi veremezler. Miktarı fazla olmayan jeositlerin korunmaları lazımdır. Çözüm yollarından biri toplumda "jeolojik koruma" fikrinin geliştirilmesi ve farkındalık yaratılmasıdır. Bunun için jeositlerin belirlenmesi ve belirlenenlerin kamuoyuna tanıtılması gerekir. Bu hedefe dönük olarak TÜBİTAK tarafından desteklenen bir proje gerçekleştirilmiş olup, buradaki sunumun konusunu oluşturmaktadır. Proje Ankara Valiliği'nin öncülüğünde kurulmakta olan "Kızılcahamam-Çamlıdere Jeoparkı"nda uygulamalı şekilde gerçekleştirilmiştir. Çünkü Jeoparklar, jeositlerin topluca bulunduğu ve jeoturizmin yapıldığı yerlerdir. Bir başka ifade ile Jeolojik Koruma ihtiyacının en belirgin, buna karşılık korumanın nispeten mevcut olduğu doğa parçalarıdır. Kızılcahamam Belediyesi ve Kızılcahamam Kaymakamlığı'nın lojistik yardımları ile Ankara Üniversitesi ve Jemirko tarafından, birincisi 25 Eylül -10 Ekim 2011, ikincisi 1-10 Şubat 2011 günlerinde iki dönem halinde ülkemizde ilk kez jeolojik koruma ve jeopark eğitimi gerçekleştirilmiştir. Katılımcı sayısı bir kısmı üst düzey akademik unvana sahip 40 kişidir. Eğitimde jeolojik korumanın yasal boyutları, uluslararası koruma yöntemleri, uluslararası mevzuat, jeolojik miras için çatı ve envanter çalışmaları, Avrupa ve Unesco jeopark ağlarındaki öncelikler, yerkabuğu evrimindeki zaman-canlı yaşamı-coğrafya kalıntıları gibi temel jeoloji bilgileri ayrı seminerler halinde verilmiş, her gün sahaya uygulamaları yapılmıştır. Katılımcıların desteği ile yöre halkına "odak grup toplantıları" yöntemi jeopark ve jeoturizm konusunda bilgiler verilmiş, halkın bu konulardaki yaklaşımı 300 kişi üzerinde yüz yüze uygulanan 50 soruluk anketler ile ölçülmüştür. Katılımcılara uygulanan ön test ve son test uygulamaları, halkın görüşleri ve katılımcıların izlenimleri jeopark eğitiminin başarısını ve devamının yapılması gereğini göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Jeolojik koruma, jeosit, jeolojik miras, jeopark, Jemirko.

PUBLIC AWARENESS ON GEOLOGICAL CONSERVATION AND GEOPARKS; A PROJECT APPLICATION

**Nizamettin Kazancı^{1,2}, Yaşar Suludere², Sonay Boyraz^{1,2}, Dilber Ulaş³,
Sönmez Sayılı^{1,2}, Necip Sabri Mülazımoğlu², Muzaffer Eker⁴, Şükran Şahin⁵,
Özgür Yedek^{1,2}, Onur T. Yücel^{1,2}, Mustafa Baykara^{1,2},
Fuat Şaroğlu², Gerçek Saraç² and Hamdi Mengi²**

1 Ankara Üniv. Müh. Fak. Jeoloji Müh. Bölümü,

2-Jeolojik Mirası Koruma Derneği,

3 Ankara Üniv. Siyasal Bilgiler Fak. İşletme Bölümü,

4 Jeopark Koordinasyon Merkezi, Kızılcahamam,

5 Ankara Üniv. Zirat Fak. Peyzaj Mimarlığı Bölümü

New settlements, diversified engineering structures, new investments, accelerating need to raw material and poor land uses dependent on increasing of population, together with varying human activities have been resulted disturbing of geological sites (geosites) so rapidly that scientific researches and even education in geology may not be realized in near future. It is obvious that problem is the consuming of rocks, but also destruction of geosites which are the real documents of the earth history. Simple or ordinary rocks in the earth crust cannot provide enough information about the geological processes and/or evolution; therefore we need geosites and thus, they should be conserved. As a matter of fact, number of geosites is not endless in the earth crust. One of the permanent solutions is the development the idea "geoconservation" within the society by creating public awareness on geotourism and geoparks. To achieve it, geosites should be inventoried and then introduced to the inhabitants.

Towards this goal a project supported by TUBİTAK was held and results are presented here. The project has been carried out practically in the "Kızılcahamam-Çamlıdere Geopark" which has been establishing recently under the

leadership of Ankara Governorate. It is noteworthy that geoparks are places where geosites are found together and geotourism is possible. Therefore, geoparks urgently need geological conservation rather than other places. With the logistic helps of Kızılcahamam Municipality and Governor of Kızılcahamam, the project titled “Public awareness on Geological Conservation and Geopark Training” was realized by Ankara University and JEMIRKO as two parts on 25 September-10 October 2011 and 1-10 February 2011. The number of participants was 40. Basic geological information (rocks, minerals and fossils, plate tectonics etc) in addition to national legislation, networks of European geoparks and Global Geopark Networks, geological time-table, and fossils have been taught to participants in daily seminars. And, field excursions were realized in every day afternoons. Last but not least, thanks to the participants local people were informed about geoparks and geotourism using the method of “focus group meetings”. A questionnaire was applied to 272 people in order to take their opinion about geopark works in town Kızılcahamam. Highly positive differences between pre-tests and pro-tests taken by participants showed clearly the success of the project and authors are very pleased by these results.

KEY WORDS: GEOCONSERVATION, GEOSITE, GEOLOGICAL HERITAGE, GEOPARK, JEMIRKO.